

koninginneteelt. Waarom publiceert het blad Bijen bijvoorbeeld niet over de resistentie van varroamijten tegen Apistan in Italië en Oostenrijk? Dat is wel ver van ons bed, maar dat probleem staat hier ook voor de deur. Veel imkers gebruiken dit al zo'n jaar of zes (al dan niet clandestien) en kunnen er dus op rekenen dat ook zij binnenkort een probleem hebben. Maar zonder die informatie zijn ze er niet op bedacht. Dat Apistan meer dan één keer gebruikt kan worden is aardig kostenbesparend, maar het blad Bijen heeft ons daarover niet geïnformeerd. Dit zijn slechts voorbeelden. Ik durf te stellen dat als het blad Bijen met wat interessantere en vooral diepgravender artikelen komt, het blad beter gelezen zal worden. En beter lezen betekent dat men ook meer betrokken raakt bij het verenigingsgebeuren. Een ander aspect is dat het gemiddelde lid van veel verenigingsactiviteiten te weinig merkt en daar dus ook niet waardering voor kan opbrengen. Neem als voorbeeld het praten over de bestrijding van Amerikaans vuilbroed. Wat moet mijn conclusie als VBBN-lid nu zijn? Praten, theoretiseren maar uiteindelijk niet veel doen! (Wellicht is het aardig te vermelden dat de vereniging 'Buckfast Belangen Verenigd' al haar licentienemers gevraagd heeft om broed en/of honing te laten onderzoeken. Dat is gebeurd en het resultaat is tot tevredenheid stemmend. Niets gevonden!) Zodra hulp gevraagd wordt van of aan de VBBN voor drachtplantencommissies of ziektebestrijding komt er veel te weinig uit. Leden gaan zich dan afvragen waarom ze lid zijn van de vereniging.

Afsluitend zou ik willen stellen dat praktische hulp en daadwerkelijke steun van de verenigingen die zichtbaar gemaakt worden in het verenigingsblad Bijen, een goede aanzet zijn om op zijn minst de leden bij de verenigingen te houden. Uitbreiding door het werven van 'jong bloed' zal dan ook wat gemakkelijker van de grond komen. Als Ko Zoet zich afvraagt waarom bedrijfsmatige imkers en Buckfastimkers niet geïntegreerd zijn in het blad Bijen, moet het antwoord luiden dat zij geen verenigingen zijn onder wier auspiciën het blad Bijen uitgegeven wordt. Voor 'Buckfast Belangen Verenigd' kan gesteld worden dat een aantal leden ook lid is van andere verenigingen. Misschien zou het heel goed zijn als vanuit die hoek initiatief ontwikkeld wordt om de Buckfastimkers van 'Buckfast Belangen Verenigd' dat te bieden wat zij missen bij andere verenigingen. Buckfastimkers hoeven geen eigen weg te gaan. Zij hebben voldoende aan eigen speelruimte binnen het totaal. Wie neemt die uitdaging aan?

Allan Reeder, Bestuurslid 'Buckfast Belangen Verenigd'

Wintersterfte door aardstralen 1

In *Bijen* 4(11): 310 (1995) vraagt Hans Meyer uit Zeist naar ervaringen van imkers met aardstralen, waarop ik gaarne een reactie wil geven.

In mijn vorige woning in Teuge had ik in 1978 wat je noemt een model-bijenstal gebouwd. Vanaf het moment dat daarin bijen waren opgesteld was er één plek in die stal, waarop het betrokken volk jaar op jaar slecht uitwinterde. Ten einde raad besloot ik een toentertijd in deze contreien bekende wichelroedeloper, J.A. Meyerink uit Klarenbeek, te raadplegen. Na hem mijn probleem te hebben voorgelegd, pakte hij zijn wichelroede en binnen enkele seconden wees hij tot mijn verbazing de gewraakte plek aan. Vanaf dat moment liet ik die plaats ongemoeid.

In juli 1986 maakte ik met een groep van 43 Leidse imkers een soort studiereis naar Polen. Voor 3 juli stond op het programma een bezoek aan Stalowa Wola, waar zich een grote oppervlakte met boekweit bevond. Helaas arriveerden we er pas na de middag, zodat we geen bijen meer op de boekweit zagen vliegen. Zoals bekend vliegen de bijen tot ongeveer 12.00 uur op dat gewas, waarna de vlucht volledig wordt gestaakt. De tientallen daar opgestelde bijenkasten vertoonden allemaal een enorme baard met bijen. Aansluitend aan dat bezoek was er voor ons gezelschap een uitvoerige picknick georganiseerd in het belendende bosschage. In het programma was een imker-parapsycholoog opgenomen, die in zijn kwaliteit als wichelroedeloper een paar interessante demonstraties gaf. Ik vertelde hem mijn hiervoor geschetste ervaring, waarop hij het een en ander als een algemeen bekend feit betitelde; bijen mag je 's winters nooit boven banen van aardstralen plaatsen, die veroorzaken onrust, een voortdurende prikkelende werking op het volk, hetgeen ten koste gaat van het bijenvolk, aldus deze parapsycholoog. Tevens vertelde hij, dat gedurende de drachtperiode het tegengestelde gold. Aardstralen zouden de bijen dan juist in hun haaldrift stimuleren.

Dit laatste deed mij denken aan een bezoek aan een imker in Beekbergen. Deze man, tevens wichelroedeloper, zocht 's zomers met behulp van zijn wichelroede een geschikte plaats voor zijn bijen op de heide en dat waren juist die plaatsen, waar banen van aardstralen werden aangetroffen. In zijn woonomgeving was hij een zeer bekende wichelroedeloper, die iedereen zonder vergoeding te hulp kon roepen. Ik was toen zo onder de indruk van zijn activiteiten, dat ik daarover

een artikeltje schreef in het maandblad van de VBBN 'Bijenteelt, Maandschrift voor de bijenteelt' 80(2): 48 (1978). Hierop reageerden toen een drietal imkerwichelroedelopers met overeenkomstige ervaringen (80(4): 93 (1978)).

Naar aanleiding van het vorenstaande ontving ik datzelfde jaar een 15 pagina's tellend verslag, genaamd 'De betekenis van aardstralen in de schepping en met name voor de imkerij' van Ir. O.J. Cleveringa, van 1920 tot 1961 hoofdingenieur van de Landbouw te Zutphen; vermoedelijk is dat verslag ook wel aanwezig in de bibliotheek van de Landbouw Universiteit

Wageningen. Wat hiervoor gesteld zou niet alleen voor bijen doch evenzo voor andere dieren en mensen gelden. De aannemer J.W.J. Hartong uit Naarden stelt in dit verband dat een hond dergelijke stralingen uit de weg gaat, terwijl een kat ze juist opzoekt; paarden worden er onrustig van. Aangezien mensen dus ook gevoelig zijn voor zulke stoorzones, acht hij het beroepsmatig gezien, gewenst om in het belang van de gezondheid eerst een stuk bouwgrond met behulp van een wichelroede te controleren op de eventuele aanwezigheid van aardstralen, alvorens daarop een huis te bouwen. Behalve met een wichelroede kan hij dergelijke stoorzones ook opsporen met zijn zeer moderne geo-magnetometer.

Samenvattend is het mijn overtuiging dat aardstralen of hoe je die bodeminvloeden ook mag noemen, van invloed zijn op de gezondheid van mens en dier.

J.J. Speelziek, Teuge.

Wintersterfte door aardstralen 2

Gaarne reageer ik op de ingezonden mededeling 'Wintersterfte, enkele andere gezichtspunten' van de heer H. Meyer in **Bijen** 4(11): 310 (1995).

Van de drie als mogelijk genoemde oorzaken acht ik een nadelige invloed van aardstralen niet waarschijnlijk omdat de volken al vijftieng jaar op dezelfde plaats staan en de problemen van de laatste tien jaar dateren.

Voor wat de methode van imkeren betreft, zij vermeld dat ik al vijfenveertig jaar werk volgens de Aalstermethode (nog geleerd van de heer Van Aarts), niet zozeer om de hoofdvolkten te versterken maar meer om reservevolkjes achter de hand te hebben voor het geval dat er iets mis gaat.

Dan wordt nog de kwaliteit van het wintervoer genoemd, ik ben er niet op uit het onderste uit de kan

te halen en laat altijd randjes honing zitten. Gevolg gevend aan het advies van de heer W. Oldenkamp uit Beilen, zie **Bijen** 4(7/8): 203 (1995), heb ik aan het wintervoer een thee van kamille, duizendblad en eikeschors toegevoegd; nadien is nog 1/3 pak Nectapol onder de dekplank gelegd.

Van verschillende zijden is mij ook nog Nosema als mogelijk oorzaak genoemd. Vertrouwd zijnde met het microscopisch onderzoek van biologisch materiaal, heb ik diverse malen monsters bijen op het voorkomen van Nosema onderzocht, zonder, evenwel, daarbij aanwijzingen voor het optreden van Nosema te hebben gevonden.

Mijn volken zijn wederom goed de winter ingegaan, nu eerst maar eens afwachten wat de uitwintering oplevert.

A.P. Kole, Nuenen.

Hongaars echtpaar

Reactie op het artikel van S. Notermans 'Kennismaking met een Hongaars imkers-echtpaar' in **Bijen** 4(11): 313-314. Ik wil u melden dat ik zelf al zo'n dertien jaar spekhoningraat gebruik, maar dan acht ramen van 37 mm dik, met alle voordelen zoals genoemd. Wel wil ik zeggen dat wanneer een jonge koningin aan de leg gaat mijn ervaring is dat, wanneer ik dan geen rooster leg, de raat gedeeltelijk wordt afgebeend en wordt belegd.

J.F. de Rooy, Wouw.

Oproep van de redactie

De redactie van **Bijen** is van plan met ingang van dit nummer iedere maand in **Bijen** een foto te plaatsen van een bijenstal. Hievoor hebben wij uw medewerking nodig. Ons verzoek aan u is om een foto van een bijenstal toe te zenden aan de redactie, met vermelding van de plaats van de stal en de maker van de foto. De redactie maakt maandelijks een keuze uit deze foto's. Deze wordt dan geplaatst in het blad.

De eerste bijenstal-foto is te zien op pagina 15.